

Aan:
het college van Burgemeester en wethouders
van de gemeente Groningen
postbus 30026
9700 RM Groningen

Haren 18 februari 2024

Onderwerp: Voornemen tot invoering uitsterfbeleid hertenkamp Haren

Bijlagen:

1. Verweer op risicofactoren en dierenwelzijn Damhert
2. Verweer in het kort

Geacht college,

Allereerst willen wij onze waardering uitspreken voor de herstelwerkzaamheden die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd in het Burgemeester Boeremapark in Haren. De planvorming en uitvoering zijn steeds in goede samenwerking tussen gemeente en stichting tot stand gekomen. Het resultaat mag er zijn. Het park, een gemeentelijk monument, is flink opgeknapt en ligt er weer bij zoals het ooit is bedoeld.

We werden dan ook onaangenaam verrast toen ons op 1 februari j.l. door wethouder De Wrede werd medegedeeld dat zij voornemens was het college voor te stellen een uitsterfbeleid te gaan voeren voor het hertenkamp in het Boeremapark. Het zou gaan om de keuze tussen de belangen (plezier) van de parkbezoekers enerzijds en het dierenwelzijn anderzijds. Daarbij werd verwezen naar 'wetenschappelijk onderzoek'.

Gezien de goede samenwerking in de afgelopen jaren en de samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente en stichting kwam die 'mededeling' vreemd bij ons binnen. In de goede relatie die we met elkaar hebben hadden we tenminste verwacht dat er eerst een goed gesprek plaats had gevonden en argumenten waren uitgewisseld. Daarbij moeten partners overigens wel openstaan voor andere standpunten. Kennelijk was er geen ruimte voor andere inzichten en meningen en stond het voornemen op voorhand vast. Dat bevreedt ons, want wij hadden de indruk dat de gemeente participatie hoog in het vaandel had.

Wat het voor ons nog onbegrijpelijker maakt is hetgeen in het gemeentelijk beleid ten aanzien van dierenwelzijn, de Nota Dieren (2021), is vastgelegd. Hierin staat namelijk letterlijk het volgende:

- *'Momenteel zijn er ten aanzien van hertenkampen nog geen beleidskaders vastgesteld'.*
- *'**Ambitie:** De gemeente wil graag binnen twee jaar beleidskaders vaststellen betreffende het houden van dieren in hertenkampen in samenwerking met de gelieerde organisaties.'*

In het coalitieakkoord 2022-2026 wordt zelfs nog gesteld dat de Nota Dieren verder wordt uitgevoerd. In dit akkoord wordt bovendien gesteld dat *'dieren worden beschouwd als medebewoners van onze gemeente'*. Maar kennelijk is er in de toekomst niet voor alle dieren meer een plek in de gemeente Groningen.

De waarde van het Burgemeester Boeremapark voor de leefomgeving behoeft geen verder betoog. Het hertenkamp bestaat al sinds de opening van het Burgemeester Boeremapark in 1936 en is daarmee een onlosmakelijk onderdeel van het park. Sindsdien hebben vele generaties, jong en oud, genoten van de aanwezigheid van de herten in het Boeremapark. Mens en dier leven al jaren in goede harmonie samen. Het is naar onze mening van grote waarde dat deze dieren kunnen worden gezien in onze leefomgeving om mensen meer te verbinden met de natuur. In de natuur zullen deze

dieren niet door veel mensen kunnen worden gezien en is een hert voor velen niet meer dan een dier in een boek of op een beeldscherm. Het is uniek om 'live' te zien hoe de hertenbok elk jaar z'n gewei in april verliest en van dag tot dag te kunnen aanschouwen hoe deze vervolgens weer in volle glorie aangroeit.

De [Stichting Burgemeester Boeremapark](#) zet zich sinds 2010 in voor het herstel en behoud van het park voor huidige en toekomstige generaties. De dieren in het hertenkamp worden al jarenlang, in goede samenwerking met de gemeente, met hart en ziel verzorgd door een betrokken en enthousiaste groep vrijwilligers. In het vragenuurtje van 14 februari bevestigde de wethouder dat de herten in het Boeremapark uitstekend worden verzorgd. Dit compliment deed ons en onze vrijwilligers deugd. De verzorging is dan ook geen aanleiding voor het voorgenomen uitsterfbeleid. Het standpunt dat '*herten niet achter een hek horen*' wel, zo bleek tijdens het vragenuurtje.

Risico's en dierenwelzijn

Zoals bekend kwam minister Adema eind vorig jaar uiteindelijk terug op zijn voornemen om een landelijk uitsterfbeleid voor hertenkampen in te voeren. Dit voornemen was gestoeld op wetenschappelijk onderzoek, te weten het *RVO RAPPORT 2023 "Beoordelingen van de zoogdiersoorten"*.

Met betrekking tot het voorgenomen lokale uitsterfbeleid werd ook naar dit wetenschappelijk onderzoek verwezen.

Hieronder de samenvatting van het oordeel over Damherten (*dama dama*) uit het RVO Rapport:

Samenvatting beoordeling van het damhert

Risicocategorie		Toelichting
<i>Gezondheid mens</i>		
Zoönosen	!	<ul style="list-style-type: none"> Bij het damhert zijn de hoog-risico zoönotische pathogenen <i>Mycobacterium bovis</i>, <i>Coxiella burnetii</i>, <i>Leptospira interrogans</i> en het rabïesvirus aangetoond. Dit leidt tot een signalerende toepassing van deze risicofactor.
Letselschade	X _F	<ul style="list-style-type: none"> Bij damherten is er gevaar op zeer ernstig letsel bij de mens, waardoor het damhert direct onder risicoklasse F valt.
<i>Gezondheid en welzijn dier</i>		
Voedselopname	X	<ul style="list-style-type: none"> Het damhert heeft hypsodonte gebitselementen. Damherten moeten dagelijks frequent foerageren.
Ruimtegebruik/veiligheid	X	<ul style="list-style-type: none"> Damherten gebruiken een beschutte verstopplaats. Damherten hebben een sterke vluchtreactie.
Thermoregulatie		In deze risicocategorie zijn geen risicofactoren van toepassing.
Sociaal gedrag	X	<ul style="list-style-type: none"> Damherten hebben een lineaire en/of despotische dominantiehïerarchie.

Toelichting	Risicoklasse:
Damherten zijn in staat ernstige letselschade te veroorzaken bij de mens. Daarnaast zijn in drie risicocategorieën voor "gezondheid en welzijn dier" één of meerdere risicofactor(en) vastgesteld. Om deze redenen valt het damhert onder "risicoklasse F".	F

Door het vermeende gevaar op '*zeer ernstig letselschade bij de mens*' werd het Damhert bij de beoordeling direct onder risicoklasse F geplaatst. Op basis hiervan werd ingezet op een landelijk uitsterfbeleid. Dit 'wetenschappelijk' oordeel werd bij de beheerders van hertenkampen in den lande totaal niet herkend en leidde tot grote verontwaardiging en onbegrip. Ook in de bijna 90-jarige historie van het hertenkamp in het Boeremapark zijn er nooit incidenten met Damherten geweest die hebben geleid tot ernstig letsel bij mensen. Herten zijn vluchtdieren en blijven op gepaste afstand van mensen. Bovendien is het hertenkamp niet voor publiek toegankelijk.

Naar aanleiding van het voornemen van de minister is vorig jaar het landelijk initiatief [HERTENKAMPEN.NL](https://www.hertenkampen.nl) in het leven geroepen, om hiertegen in verweer te komen. Het RVO-rapport is door hen kritisch bekeken. De bevindingen zijn vastgelegd in het rapport '*Verweer op gestelde risicofactoren en dierenwelzijn van het Damhert op hertenkampen*' (Bijlage 1 en Bijlage 2: Verweer in het kort.). Dit rapport is destijds naar de Tweede Kamer gegaan en heeft er mede aan bijgedragen dat de minister uiteindelijk een andere afweging heeft gemaakt.

Kern van het landelijk verweer was het volgende:

- Het RVO rapport en de daarbij gehanteerde wetenschappelijke gronden en risicofactoren zijn **gebaseerd op in het wild levende Damherten**. De kenmerken van wilde dieren op een ander continent kan men niet terugkoppelen op Damherten die al vele generaties lang verblijven in de beschermde omgeving van een hertenkamp.
- Er is tot op heden **geen onderzoek gedaan naar het dierenwelzijn op hertenkampen** e.d. en de bijbehorende, mogelijke overlappende risico's, bij (dam)herten die onder verzorging staan. Wel worden er een aantal aspecten genoemd die een meer genuanceerd zicht geven op het welzijn van de damherten in hertenkampen. Het gedrag, voeding en het aanpassingsvermogen op hertenkampen (mede door erfelijkheid), vrij van natuurlijke vijanden en onder toezicht, kan men niet vergelijken met het in het "wild" levende Damhert. Aangenomen mag worden dat Damherten in hertenkampen gedomesticeerd zijn en men ervaring heeft met het houden en verzorgen van deze dieren, in sommige gevallen 300 jaar. Daarbij is door kennis en de medische verzorging bij tijdige signalering het dierenwelzijn ten opzichte van het in het "wild" levende Damhert verzekerd. De levensverwachting van een Damhert in het wild is 15-20 jaar en 25 jaar in gevangenschap. Ook dit moet worden gezien als een aspect van dierenwelzijn.
- De Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) heeft begin 2013 een aangescherpte definitie van dierenwelzijn geformuleerd in het rapport '*Zorgplicht natuurlijk gewogen*'. Hierbij worden gecontroleerde omgevingen zoals **hertenkampen en dierenweides op geen enkele manier als schadelijk en onwenselijk benoemd** of uitgesloten.

Cultuurhistorisch belang

Tot slot willen wij nog wijzen op het aspect cultuurhistorisch belang. Het Burgemeester Boeremapark is een gemeentelijk monument, waarin het hertenkamp in belangrijke mate bepalend is voor de monumentale waarde van het ensemble. Voor meer informatie over de achtergronden van de cultuurhistorische waarde van hertenkampen verwijzen wij u korthedshalve naar de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed: [Hertenkampen | Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed](https://www.rijksdienstcultureelerfgoed.nl/onderwerpen/hertenkampen)
Het op termijn opheffen van het hertenkamp leidt onherroepelijk tot een aantasting van de cultuurhistorische waarde van het park. Wij voelen een verantwoordelijkheid om deze waarde ook voor toekomstige generaties te behouden.

Resumerend

Gezien het vastgestelde beleid in de Nota Dieren en de goede relatie tussen gemeente en Stichting hadden wij een andere route verwacht. Een route met ruimte om met elkaar van gedachten te wisselen en standpunten uit te wisselen. Maar alleen als er oprecht ruimte is om op basis van argumenten een andere afweging te maken en niet voor de vorm wanneer een standpunt al op voorhand vastligt. Helaas moet wij nu per brief onze zienswijze onder uw aandacht brengen.

Met u vinden wij dierenwelzijn een belangrijk aspect. In het RVO-rapport noch in enig ander wetenschappelijk onderzoek is echter aangetoond dat het dierenwelzijn in hertenkampen zodanig in het gedrang is dat een uitsterfbeleid en sluiting op termijn geboden is.

Dit gezegd hebbende hopen wij en vertrouwen wij er op dat uw college een objectieve niet vooringenomen belangenafweging maakt bij de behandeling van het aangekondigde collegevoorstel inzake invoering van een uitsterfbeleid voor het hertenkamp in het Boeremapark te Haren.

Met vriendelijke groet,

Stichting Burgemeester Boeremapark

